

Medexpress, 2019-10-02 09:11

Opieka środowiskowa i właściwa terapia szansą na aktywne życie społeczne i zawodowe pacjentów ze schizofrenią

Fot. MedExpress TV

Opieka środowiskowa jest jednym z najważniejszych aspektów mających na celu poprawę opieki zdrowotnej nad pacjentami cierpiącymi na schizofrenię – wynika z najnowszego raportu Uczelni Łazarskiego pt. „Schizofrenia – kluczowe aspekty organizacyjne i finansowe. Model opieki psychiatrycznej nakierowany na wartość zdrowotną”.

Celem rozwijanej w Polsce opieki środowiskowej jest umożliwienie osobom zmagającym się z chorobami psychicznymi funkcjonowanie w społeczeństwie, tak aby w dalszym ciągu mogli uczyć się, pracować, być aktywnymi członkami rodziny. Kluczem do sukcesu jest zapewnienie pacjentom takiej terapii, która ograniczy liczbę i długość hospitalizacji oraz częstotliwość wizyt lekarskich. Rozwiązaniem są leki długodziałające (ang. long-acting treatment, LAT) przyjmowane raz na dwa tygodnie, raz na miesiąc lub nawet raz na kwartał.

W Polsce na schizofrenię choruje około 400 tysięcy osób^[1], na świecie nawet 50 mln^[2]. Schizofrenia to choroba przewlekła i przewrotna, która przebiega z okresami nawrotów, ale przy odpowiednim leczeniu pacjent może utrzymywać się w stanie remisji. Niezbędne jest jednak stosowanie się do zaleceń lekarza i regularne przyjmowanie leków. Jakie wyzwania stoją dziś przed polską psychiatrią? Lekarze zwracają uwagę na to, że wciąż zbyt późno wykrywamy schizofrenię. Tymczasem wczesna diagnoza to szansa dla pacjenta na szybsze wprowadzenie odpowiedniej farmakoterapii i psychoterapii. Dostęp do specjalistów to kolejny problem, z którym zmagają się polska psychiatria.

- W Polsce na psychiatrię przeznaczają się zaledwie 3,4 proc. środków dedykowanych opiece zdrowotnej, podczas gdy minimalnie powinno być to 5 proc. Zdajemy sobie sprawę z ograniczonych środków. Dlatego powinniśmy nimi racjonalnie gospodarować. Ograniczając hospitalizację stwarzamy realną możliwość pomocy tym pacjentom, którzy faktycznie jej potrzebują. Jest to ważny kierunek rozwoju polskiej psychiatrii – mówi prof. dr hab. n. med. Piotr Gałęcki, konsultant krajowy w dziedzinie psychiatrii.

Opieka środowiskowa = oszczędności dla systemu

Europejska i światowa psychiatria odeszła od leczenia azylowego pacjentów ze zdiagnozowaną schizofrenią na rzecz leczenia środowiskowego. W Polsce opieka środowiskowa realizowana jest za pomocą 27 Centrów Zdrowia Psychicznego od lipca ubiegłego roku. Mimo że rokrocznie ilość hospitalizacji spada o ok. 1-2 proc. każdego roku, nadal koszty hospitalizacji są niezwykle wysokie. Jak wynika z najnowszego raportu Uczelni Łazarskiego Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) w 2018 roku przeznaczył 612 miliony złotych na leczenie pacjentów cierpiących na schizofrenię. Z kolei Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) przeznaczył ponad 1 miliard złotych na te osoby. Koszty pośrednie choroby wiążą się między innymi z rentami z tytułu niezdolności do pracy czy też absencji chorobowej.

- Opieka środowiskowa to oszczędności dla systemu wynikające z ograniczenia liczby i czasu trwania
<https://www.medexpress.pl/opieka-srodowiskowa-i-wlasciwa-terapia-szansa-na-aktywne-zycie-spoeczne-i-zawodowe-pacjentow-ze-schizofrenia/75121>

hospitalizacji, przebywania osób chorych na schizofrenię na rentach, czy zwolnieniach lekarskich. Dlatego powinniśmy dążyć to sytuacji, w której hospitalizacja jest ostatecznością, a zasadnicza część leczenia psychiatrycznego odbywa się jak najbliżej środowiska pacjenta, blisko rodziny i przyjaciół – właśnie w ramach opieki środowiskowej. Umożliwia to bowiem dalsze pełnienie ról społecznych, aktywne życie zawodowe i rodzinne. Aby było to możliwe – my lekarze musimy dysponować odpowiednim narzędziem. W opiekę środowiskową idealnie wpisują się leki długodziałające stosowane raz na 2 tygodnie, raz na miesiąc lub nawet raz na kwartał – wyjaśnia prof. dr hab. n. med. Piotr Gałecki.

Nowoczesne terapie wspierają opiekę środowiskową

Leki o przedłużonym działaniu (LAT, ang. *long-acting treatment*) zmieniły paradygmat leczenia osób ze schizofrenią. Dlaczego są tak istotnym elementem opieki nad pacjentami? Pacjenci leczący się na schizofrenię nierzadko samodzielnie odstawiają leki bez porozumienia z lekarzem. Niestosowanie się do zaleceń lekarskich przez pacjentów z zaburzeniami psychicznymi jest zjawiskiem powszechnym – według szacunków 50% chorych nie przyjmuje leków zgodnie z zaleceniami. W przypadku chorób psychicznych ma to poważne konsekwencje. Przestrzeganie zaleceń (ang. *compliance*) jest najbardziej istotną kwestią w terapii schizofrenii i podstawowym warunkiem osiągnięcia korzyści z leczenia.

- W Polsce dostępna jest forma leków długodziałających podawana raz na dwa tygodnie lub raz na miesiąc. Leki długodziałające otrzymuje jednak zaledwie 4,5 proc. wszystkich pacjentów cierpiących na schizofrenię, podczas gdy w innych krajach europejskich jest to znacznie większy odsetek. Z jednej strony chcielibyśmy więc, aby jak najwięcej polskich pacjentów mogło skorzystać z leków długodziałających, z drugiej – aby mogli skorzystać z tych, które niosą im największą korzyść. Możliwość przyjmowania przez pacjentów leków długodziałających to rewolucja w leczeniu chorób psychicznych. Sytuacja, w której pacjent tylko raz na 3 miesiące przychodzi do lekarza po lek daje mu ogromną szansę na prowadzenie normalnego życia mimo choroby, na spełnienie się w rolach społecznych i zawodowych. A dla systemu oznacza ogromne oszczędności – mówi ekspert.

Opieka środowiskowa i leki długodziałające to podejście kompleksowe do leczenia schizofrenii.

By leczenie ambulatoryjne było możliwe, niezbędne jest wprowadzenie innowacyjnych metod leczenia pacjentów ze schizofrenią.

[1]

<https://www.mp.pl/pacjent/psychiatria/aktualnosci/144697,na-schizofrenie-choruje-prawie-400-tys-polakow>, dostęp: 02.04.2019.

[2] Stilo SA, Murray RM (2010), *The epidemiology of schizophrenia: replacing dogma with knowledge*, "Dialogues Clin Neurosci" 12(3): 305-315.

Źródło: Mat. prasowe